

Broedvogelinventarisatie Tusschenwater 2024

Auteur: G.J. Dekker, vogelwerkgroep IVN-Zuidlaren
September 2024

1 INHOUDSOPGAVE

1	Inhoudsopgave	- 2 -
2	Samenvatting	- 3 -
3	Inleiding	- 4 -
4	Het veldwerk.....	- 5 -
4.1	Telgebieden.....	- 5 -
4.2	Methode	- 5 -
4.3	Bezoekdata.....	- 5 -
5	Resultaten.....	- 7 -
5.1	Territoria	- 7 -
5.2	Nieuwe soorten.....	- 9 -
5.3	Verdwenen soorten	- 10 -
5.4	Enkele soorten eruit gelicht	- 11 -
5.4.1	De iconen van Tusschenwater	- 11 -
5.4.2	De pioniers van Tusschenwater	- 13 -
5.4.3	De eenden van Tusschenwater.....	- 15 -
5.5	Overige soorten en passanten	- 19 -
6	Vogeleiland	- 21 -
7	Deelgebieden West, Midden en Oost: aantallen en opvallende feiten.....	- 23 -
7.1	Aantal territoria per deelgebied	- 23 -
7.2	Opmerkelijke feiten in soorten en aantallen per deelgebied	- 25 -
8	Literatuur	- 26 -

2 SAMENVATTING

Het broedseizoen 2024 in Tusschenwater was vooral heel erg nat. Tot ver in het voorjaar is er veel regen gevallen en stond het waterpeil in Tusschenwater (deelgebieden West en Midden) lang heel erg hoog. De waterstand bleef te lang te hoog voor veel broedvogels. Niet alleen de vele regen was hier de oorzaak van, ook de inlaat van water via de vistrap zorgde voor veel extra water in Tusschenwater.

De kokmeeuwen hebben een begin gemaakt met het bouwen van nesten, maar deze werden al snel overspoeld door het hoge water. Ze hebben hun heil vervolgens elders gezocht buiten het gebied.

De steltkluten, die in 2023 met maar liefst 23 territoria aanwezig waren, moesten te lang wachten op het droogvallen van de eilandjes (in deelgebieden West en Midden met flexibel peil) waar ze veilig op kunnen broeden. Jammer, want middels de uitlaat kan het waterpeil redelijk simpel geregeld worden.

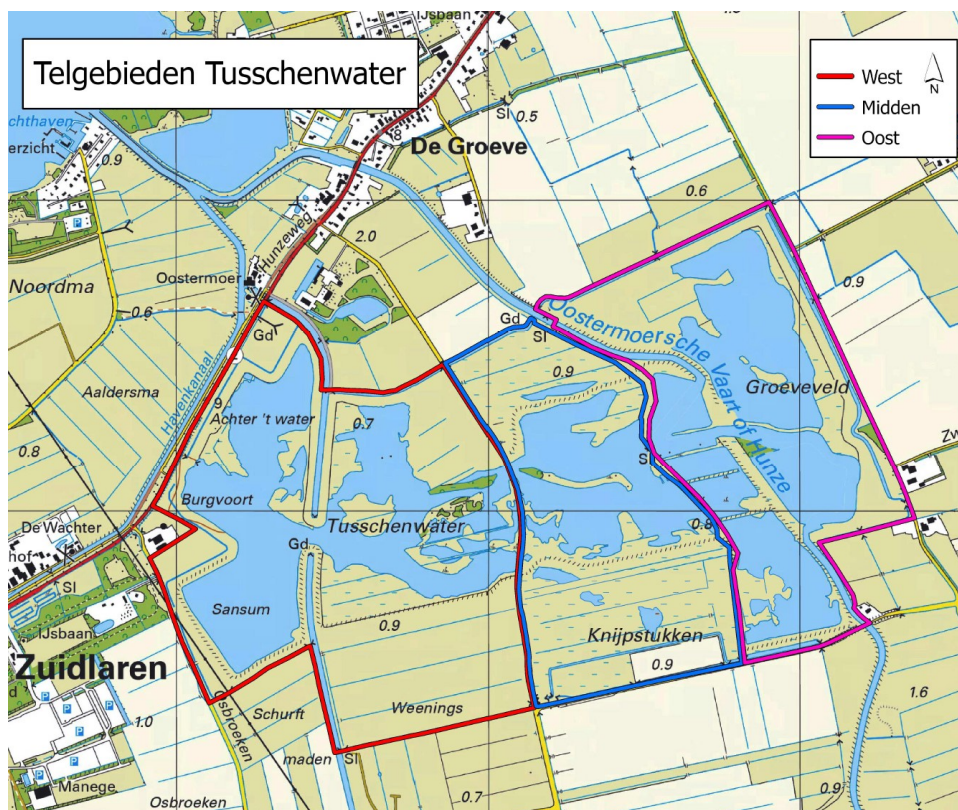
Desondanks is er een nieuw record wat het aantal soorten betreft. Maar liefst 67 soorten hebben we in 2024 geteld in Tusschenwater met in totaal 1172 territoria. Dat zijn ruim 100 territoria minder dan in 2023 en is grotendeels toe te schrijven aan het kleinere aantal kokmeeuwen.

De wiewaal heeft zijn debuut gemaakt in deelgebied Oost. Het is zeker een territorium, maar waarschijnlijk heeft deze soort niet gebroed.

Opmerkelijk is het verschil in soorten broedvogels en aantallen territoria tussen de verschillende deelgebieden van Tusschenwater: West, Midden en Oost.

Enkele conclusies t.a.v. de verschillen tussen de deelgebieden zijn:

- De kokmeeuwen kwamen de eerste twee jaren na de inrichting in groten getale broeden op een eiland in Oost. Op het moment dat het eiland begroeit raakt verdwijnen de kokmeeuwen.
- Wanneer het waterpeil zoals dit jaar te lang te hoog blijft staan, verdwijnen de kokmeeuwen uit Tusschenwater.
- De pioniervogels als kleine plevier, kluut, steltkluut en visdiefjes broeden hoofdzakelijk in West.
- De pioniervogels komen elk jaar weer terug in Tusschenwater-West waar de eilandjes elk voorjaar opnieuw kaal zijn.
- Ook de meeste eendensoorten broeden hoofdzakelijk in West en Midden.
- Rietvogels zoals bijvoorbeeld de rietzanger voelt zich juist weer thuis in Oost.

Figuur 1 De drie telgebieden in Tusschenwater: West, Midden en Oost
Kaart: Rika Rijnberg

3 INLEIDING

In januari 2019 is inrichtingsproject Tusschenwater met enige vertraging opgeleverd.

Om het effect van de inrichting op de broedvogelpopulatie te bepalen zijn in 2015 (vóór de inrichting), en in 2019, 2020, 2022, 2023 en 2024 alle broedvogels geteld door een aantal leden van de vogelwerkgroep van IVN-Zuidlaren. De resultaten van 2015, 2019, 2022 en 2023 zijn beschreven in vorige verslagen. De resultaten van 2024 worden in dit verslag beschreven, waarbij tevens een vergelijking wordt gemaakt met de vorige jaren. Voor de gebiedsbeschrijving wordt verwezen naar Dekker (2019).

Naast de resultaten van het broedseizoen 2024 wordt in dit rapport ook een eerste aanzet gegeven om enkele conclusies te trekken na vijf jaar broedvogels tellen in Tusschenwater.

Figuur 2 Tusschenwater met op de achtergrond de weg tussen de Groeve en Zuidlaren

Deze kartering was niet mogelijk geweest zonder de inzet van de onderstaande vrijwilligers van de vogelwerkgroep van IVN-Zuidlaren:

Patrick Snoeken, Gerard Dekker, Bertus Duursema, Bert Schipper, Ger Kleefman, Bas Koster, Boukje van der Velde, Bob Hogeveen, Dick Schoppers en Eelke Schoppers.

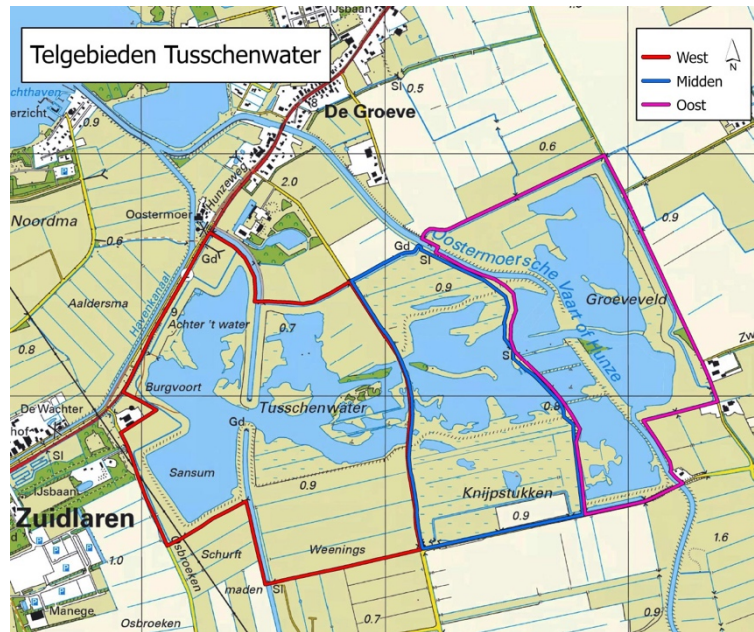
Alle foto's in het verslag zijn gemaakt door Gerard Dekker tenzij anders aangegeven. Vrijwel alles is gemaakt in Tusschenwater.

Tevens dank richting het Drentse Landschap voor het verlenen van de vergunningen om het gebied te kunnen bezoeken.

4 HET VELDWERK

4.1 TELGEBIEDEN

Tusschenwater is vanaf 2019 verdeeld in drie telgebieden, respectievelijk West, Midden en Oost. West is het gebied ten westen van de weg de Dijk tot de weg Osbroeken. Midden is het gebied ten oosten van de weg de Dijk ten westen van de inlaat. Het gebied ten oosten van de inlaat tot de weg Kieviterij bestaat uit Oost. De deelgebieden West en Midden hebben een dynamisch, fluctuerende waterstand. Het deelgebied Oost staat op een relatief hoog en min of meer stabiel boezempeil.

Figuur 3 De drie telgebieden in Tusschenwater:
West, Midden en Oost
Kaart: Rika Rijnberg

4.2 METHODE

De inventarisatie is uitgevoerd volgens de BMP-methode van Sovon. We hebben gekozen voor de methode BMP-A. Voor een beschrijving hiervan wordt verwezen naar de website van Sovon.

4.3 BEZOEKDATA

Onderstaand zijn de bezoekdata weergegeven. De kolom 'Deel' geeft aan hoeveel procent van het gebied tijdens de telling is geteld. Bij Oost vormen diverse keren twee dagen samen één telling van 100%, bijvoorbeeld 17 en 18 maart.

Tabel 1 Bezoekdata West in 2024

Datum	Deel	Tijd	Teller	Medeteller	Bezoektype
30 maart	100%	07:06 t/m 10:36	Patrick Snoeken	Gerard Dekker	zonop
7 april	100%	07:07 t/m 09:49	Patrick Snoeken	Gerard Dekker	zonop
15 april	100%	06:50 t/m 11:03	Gerard Dekker	Ger Kleefman en Bert Schipper	zonop
21 april	1%	08:05 t/m 08:06	Eelke Schoppers		..
1 mei	100%	06:33 t/m 10:38	Patrick Snoeken	Gerard Dekker en Bertus Duursema	zonop
11 mei	100%	06:27 t/m 10:38	Gerard Dekker		zonop
19 mei	100%	06:08 t/m 10:27	Patrick Snoeken		ochtend
3 juni	100%	05:42 t/m 10:25	Gerard Dekker		ochtend

Tabel 2 Bezoekdata Midden in 2024

Datum	Deel	Tijd	Teller	Medeteller	Bezoektype
16 maart	20%	14:52 t/m 15:25	Eelke Schoppers	Dick Schoppers	dag
30 maart	100%	07:34 t/m 10:04	Eelke Schoppers	Boukje van der Velde en Bas Koster	ochtend
21 april	100%	08:00 t/m 10:15	Eelke Schoppers	Boukje van der Velde en Bas Koster	ochtend
28 april	100%	07:00 t/m 09:45	Eelke Schoppers	Boukje van der Velde	zonop
4 mei	100%	06:37 t/m 09:14	Eelke Schoppers	Boukje van der Velde	zonop
4 mei	100%	20:58 t/m 22:04	Bas Koster		avond
10 mei	100%	19:54 t/m 21:22	Bas Koster		avond
26 mei	100%	06:13 t/m 09:35	Eelke Schoppers	Boukje van der Velde	ochtend
31 mei	100%	06:10 t/m 09:03	Bas Koster		ochtend
5 juni	100%	21:07 t/m 22:15	Bas Koster		avond

Tabel 3 Bezoekdata Oost in 2024

Datum	deel	Tijdstip	Teller	Medeteller	bezoektype
17 maart	70%	09:00 t/m 10:30	Bob Hogeveen		ochtend
18 maart	30%	11:00 t/m 12:00	Bob Hogeveen		dag
31 maart	100%	07:45 t/m 10:28	Bob Hogeveen		zonop
13 april	100%	06:42 t/m 09:25	Bob Hogeveen		zonop
27 april	100%	06:30 t/m 09:40	Bob Hogeveen		zonop
4 mei	1%	21:30 t/m 21:35	Bas Koster		avond*
7 mei	50%	06:15 t/m 08:30	Bob Hogeveen		zonop
8 mei	50%	06:45 t/m 08:21	Bob Hogeveen		zonop
20 mei	35%	20:40 t/m 21:40	Bob Hogeveen		avond
21 mei	50%	07:03 t/m 08:54	Bob Hogeveen		ochtend
31 mei	5%	07:15 t/m 07:25	Bob Hogeveen		ochtend*

Figuur 4 De bomen links en rechts van de brug in het gebied van het Oude Diep komen al een paar jaar niet meer in blad. Het zal niet lang meer duren voordat ze allemaal om gaan vallen. Dit verklaart mogelijk ook dat dit jaar voor het eerst geen fitis meer is waargenomen in Tusschenwater.

5 RESULTATEN

5.1 TERRITORIA

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de zes teljaren weergegeven.

Tabel 4 Aantal territoria. Rood = flinke afname, groen = flinke toename

Soort	2015	2019	2020	2022	2023	2024
Dodaars	1	3	2	0	1	2
Fuut	0	4	7	11	15	12
Geoorde Fuut	0	4	7	15	5	1
Lepelaar	0	0	0	2	8	11
Knobbelzwaan	2	5	8	17	10	11
Kolgans	0	1	1	0	0	0
Grauwe Gans	11	35	74	75	152	141
Parkgans	0	0	1	0	0	2
Grote Canadese Gans	0	7	4	7	6	3
Brandgans	0	4	10	33	41	27
Nijlgans	4	28	30	17	14	25
Bergeend	0	5	2	4	2	1
Smient	0	0	0	1	0	0
Krakeend	1	24	31	98	88	125
Wintertaling	0	1	9	3	18	17
Wilde Eend	19	45	71	69	52	91
Parkeend	0	0	3	5	3	5
Zomertaling	0	7	4	8	9	16
Slobeend	0	23	47	49	52	60
Tafeleend	0	1	10	2	9	13
Kuifeend	2	29	43	36	54	51
Bruine Kiekendief	0	1	0	1	1	1
Buizerd	1	0	0	2	2	3
Patrijs	0	1	2	1	0	0
Kwartel	3	3	1	2	1	3
Fazant	8	2	4	1	4	4
Waterral	1	1	0	0	0	0
Waterhoen	2	1	0	3	6	7
Meerkoet	1	58	69	102	87	69
Scholekster	4	5	1	6	8	4
Steltkluut	0	0	0	12	23	5
Kluut	0	11	1	11	4	13
Kleine Plevier	0	6	6	7	11	8
Kievit	13	22	15	26	20	27
Kemphaan	0	0	0	0	2	0
Watersnip	0	0	1	0	0	0
Grutto	2	5	2	14	6	11
Wulp	1	0	0	0	0	1
Tureluur	3	15	19	16	16	19

Soort	2015	2019	2020	2022	2023	2024
Zwartkopmeeuw	0	0	1	0	0	0
Kokmeeuw	0	350	305	233	280	29
Visdief	0	5	3	22	23	26
Holenduif	0	0	0	0	0	1
Houtduif	2	0	3	2	4	2
Koekoek	2	2	3	2	3	3
IJsvogel	0	0	1	1	2	2
Groene Specht	1	0	0	0	0	0
Grote Bonte Specht	1	1	2	0	1	0
Veldleeuwerik	15	21	18	17	20	28
Oeverzwaluw	0	74	1	26	0	23
Boerenzwaluw	0	1	1	1	1	2
Graspieper	15	18	32	22	37	38
Gele Kwikstaart	10	19	26	20	23	25
Witte Kwikstaart	1	5	4	5	5	2
Winterkoning	8	2	2	1	2	2
Blauwborst	5	6	13	9	9	15
Gekraagde Roodstaart	0	0	1	0	0	0
Roodborsttapuit	16	7	11	6	4	10
Merel	1	0	0	1	3	2
Zanglijster	0	0	1	0	0	1
Sprinkhaanzanger	0	0	1	0	1	1
Rietzanger	1	2	7	11	18	30
Bosrietzanger	14	10	6	7	15	27
Kleine Karekiet	3	3	11	9	12	13
Braamsluiper	2	0	0	0	1	0
Grasmus	24	30	43	21	25	28
Tuinfluit	1	0	0	0	0	0
Zwartkop	2	1	1	2	1	3
Tjiftjaf	4	1	3	2	3	3
Fitis	16	10	5	6	1	0
Pimpelmees	3	1	1	2	0	2
Koolmees	4	2	4	4	1	1
Wielewaal	0	0	0	0	0	1
Boomkruiper	0	0	2	0	0	0
Gaai	0	0	1	0	0	1
Zwarte Kraai	0	0	0	1	2	3
Spreeuw	0	0	2	2	5	2
Vink	3	3	4	1	4	6
Putter	2	1	6	4	6	5
Kneu	1	1	5	1	2	5
Geelgors	7	1	2	0	0	0
Rietgors	11	15	26	24	30	41
Totale						
Aantal soorten	46	57	66	62	63	67
Aantal territoria	254	949	1043	1121	1274	1172

5.2 NIEUWE SOORTEN

In 2024 zijn twee soorten aangetroffen die in eerdere jaren geen territorium hadden binnen het gebied. Het gaat hier om de wielewaal en de holenduif.

Eind mei is er één zingende wielewaal waargenomen in Oost, en dat is volgens de interpretatiecriteria van het BMP genoeg voor een territorium. Hopelijk is het een blijvertje voor de komende jaren. De holenduif zat in West in de afstervende bomen bij de brug. Grote kans dat de zwarte elzen binnen afzienbare tijd het loodje leggen en echt omvallen en dus zal er geen broedgelegenheid meer zijn voor broedende vogels zoals de holenduif.

Daarnaast zijn er vijf soorten met een territorium aangetroffen, terwijl deze vorig jaar er niet één hadden maar in het verleden wel. Dit zijn wulp, oeverzwaluw, zanglijster, pimpelmees en gaai.

Voor de wulp is dit de eerste keer dat er een territorium is aangetroffen sinds de inrichting van het gebied in 2019.

Nieuwe soorten in Tusschenwater

wielewaal
holenduif

Nieuwe soorten t.o.v. 2023

wulp
oeverzwaluw
zanglijster
pimpelmees
gaai

Figuur 5

Foto van een boom in West waar een buizerd in heeft gebroed, vlak naast de plek waar al jaren een oeverzwaluw wand staat gepland.

5.3 VERDWENEN SOORTEN

Ten opzichte van 2023 zijn maar liefst vier soorten verdwenen, namelijk kemphaan, grote bonte specht, braamsluiper en fitis.

Dat de kemphaan in 2023 twee territoria had, was nogal opmerkelijk. Waarschijnlijk hebben ze toen niet gebroed in Tusschenwater. Dat er dit jaar geen kemphanen met een territorium zijn waargenomen is dan ook niet verwonderlijk.

Verdwenen soorten

kemphaan
grote bonte specht
braamsluiper
fitis

Zolang de zwarte elzen nog overeind staan bij de brug in de Dijk, zou je verwachten dat de grote bonte specht daar nestgelegenheid zou kunnen vinden. Helaas, deze soort is verdwenen.

Er is één plaats in West waar regelmatig een braamsluiper wordt gehoord. Dit jaar was dit echter niet lang genoeg om het een territorium te kunnen noemen.

Dat de fitis is verdwenen is opmerkelijk. Het past echter wel in een landelijk trend. Een citaat uit een nieuwsbrief van Sovon:

“Wat is er met de Fitis aan de hand? Deze onopvallende insectivore loofzanger, die tot onze talrijkste broedvogels behoort, neemt al geruime tijd af. Het huidige aantal broedparen is bijna gehalveerd vergeleken met 1990. Jaarlijkse veranderingen in de populatie hangen vooral samen met de overleving van volwassen vogels. De logische vervolgvraag is dan, wat nu de overleving van onze volwassen fitissen bepaalt? Factoren in de overwinteringsgebieden lijken deels een rol te spelen. Fitissen zijn langeafstandstrekkingen en verlaten ons land in de nazomer om te overwinteren in Afrika ten zuiden van de Sahel. In droge jaren in de Sahel-zone nemen de overlevingskansen af, zij het minder sterk dan aangetoond bij sommige andere Afrika-gangers als purperreiger, rietzanger en kleine karekiet. Door de droogte is er te weinig voedsel.”

Figuur 6 Zicht op Tusschenwater-West vanaf de Osbroeken. Het smalle streepje land net onder de horizon is het vogeleiland waarover in hoofdstuk 5 meer wordt geschreven.

5.4 ENKELE SOORTEN ERUIT GELICHT

5.4.1 DE ICONEN VAN TUSSCHENWATER

Inmiddels kunnen we toch wel spreken van een paar iconen wat de broedvogels betreft in Tusschenwater. Dat zijn de lepelaars en de steltkluten. De lepelaars hebben in 2023 voor het eerst gebroed in Tusschenwater en waren toen ook de eerste broedende lepelaars in de provincie Drenthe. Het blad Drentse Vogels (nr.37, 2023) van Stichting Werkgroep Avifauna Drenthe heeft er een prachtig artikel aan besteed. Dit jaar zijn er opnieuw broedende lepelaars waargenomen in Tusschenwater.

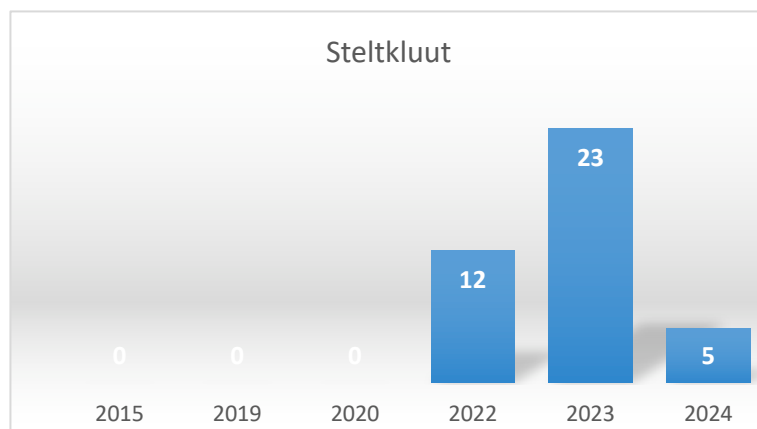
Ook de steltkluut hoort bijna bij de inventaris in Tusschenwater. Veel vogelaars en fotografen komen speciaal naar Tusschenwater om de steltkluut te observeren en te fotograferen.

Steltkluut (*Himantopus himantopus*)

Aantal territoria in 2024: 5

Figuur 7 Steltkluut

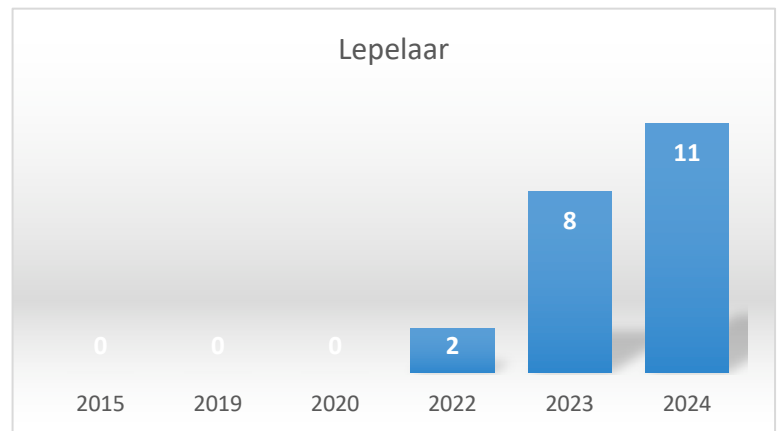
De steltkluten waren dit jaar weer volop aanwezig. In een aantal telrondes zijn minimaal 10 paartjes geteld. Toch heeft het aanzienlijk minder territoria opgeleverd dan in 2023. Dat heeft waarschijnlijk te maken met het lange natte voorjaar dat we hebben gehad. Het duurde vrij lang voordat er eilandjes droog kwamen te liggen waarop de steltkluten konden broeden. Slechts 5 paartjes hebben dit jaar in Tusschenwater gebroed.

Figuur 8 Steltkluten

Lepelaar (*Platalea leucorodia*)

Aantal territoria in 2024: 11

Het blijft lastig de exacte aantallen lepelaars te tellen in Tusschenwater. De lepelaars maken hun nesten in wilgenstruiken die geheel in het water staan. Het struweel van de wilgenstruiken blijft deels nog groen, in tegenstelling tot de zwarte elzen die aangrenzend ook met hun voeten in het water staan en volledig afsterven. De nesten van de lepelaars zijn dus niet van dichtbij te observeren.

Eelke Schoppers heeft begin juli vegetatie-onderzoek gedaan en heeft in een waadpak toch vrij dicht bij de lepelaar kolonie kunnen komen, om zo nog redelijk goed vast te kunnen stellen hoeveel lepelaars er broeden. Opmerkelijk was dat één van de nesten van de lepelaars gebouwd was op een beverburcht. Zie ook de foto.

Figuur 10
Nest van een lepelaar bovenop een beverburcht
Foto: Eelke Schoppers

Figuur 11
Twee jonge lepelaars in het nest
Foto: Eelke Schoppers

5.4.2 DE PIONIERS VAN TUSSCHENWATER

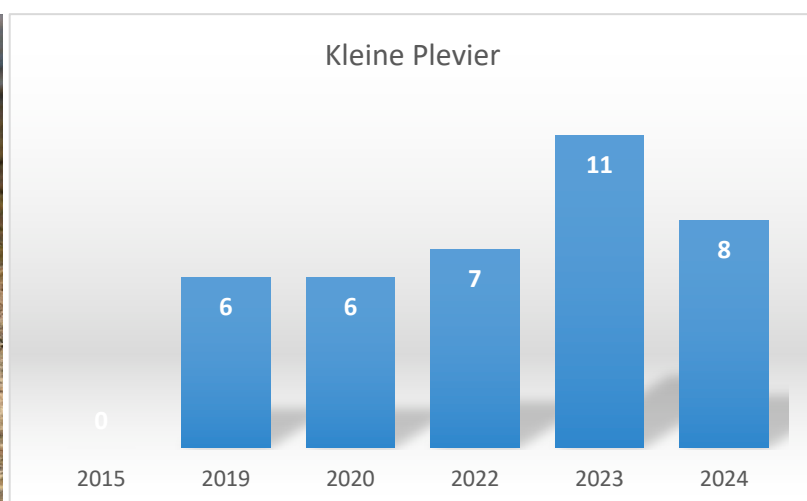
Ook in Tusschenwater broeden de zogeheten pioniervogels, soorten die op de kale grond broeden zoals visdieven, plevieren en kluten. Vaak zie je in nieuw ingerichte natuurgebieden dat deze pioniervogels het eerste jaar na oplevering van het gebied in grote aantallen gaan broeden. De jaren erop nemen de aantallen meestal snel af, omdat de kale stukken grond dan begroeid zijn. In Tusschenwater is deze afname niet het geval.

In grote delen van Tusschenwater wordt een dynamisch waterpeil gehanteerd. In de winter en in het vroege voorjaar wordt een hoog waterpeil aangehouden en in de zomer een lage waterstand. Dat zorgt ervoor dat de drooggevallen eilandjes elk jaar weer kaal zijn en dus een geschikte broedplaats vormen voor de pioniers. De kleine plevier bijvoorbeeld is nu al voor het vijfde jaar op rij een broedvogel in Tusschenwater met ook nog eens aanzienlijke aantallen.

Kleine plevier (*Charadrius dubius*)

Aantal territoria in 2024: 8

Figuur 12
Kleine plevier
Foto: Bob Hogeveen

Na een recordaantal van 11 territoria in 2023 hebben we dit jaar 8 paartjes kleine plevier waargenomen. Met name op de drooggevallen eilandjes in West voelt de kleine plevier zich thuis. Vaak maken ze hun nest tussen de broedende kokmeeuwen en visdiefjes. Dat biedt ze veel bescherming bij eventuele aanvallen van roofvogels.

Figuur 13

Kokmeeuwen, kluten en een broedende steltkluut op het vogeleiland in Tusschenwater

Foto: Wilma van der Vliet

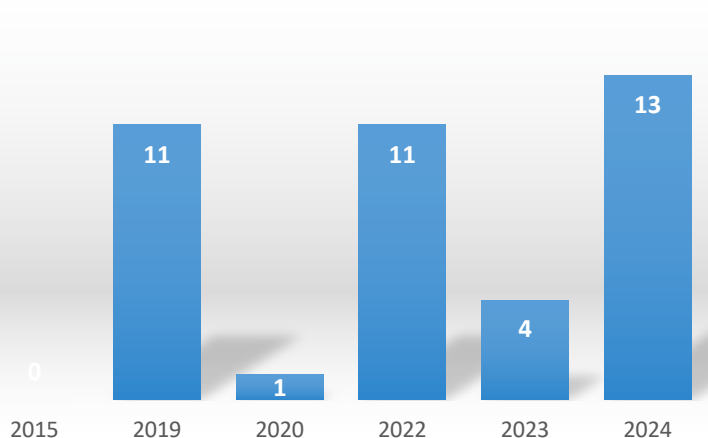
Kluut (*Recurvirostra avosetta*)

Aantal territoria in 2024: 13

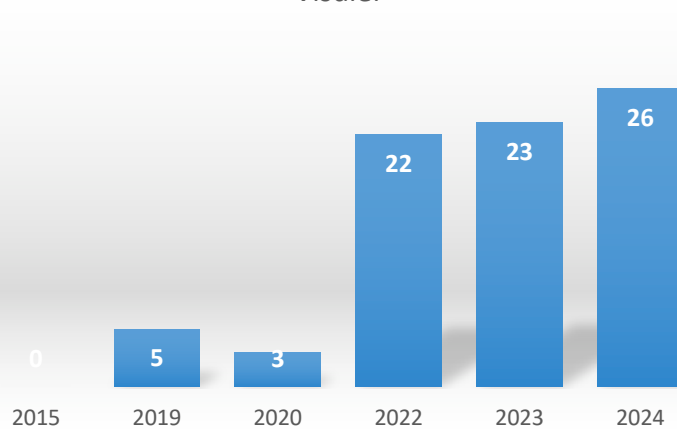
Visdief (*Sterna hirundo*)

Aantal territoria in 2024: 26

Kluut

Visdief

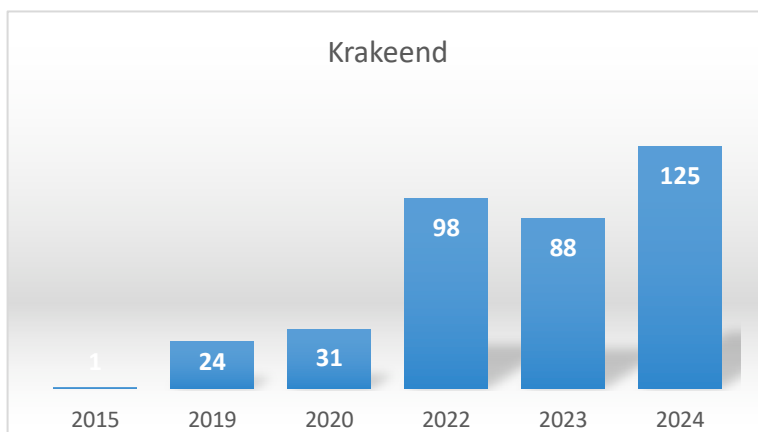
Ook de kluten maken gebruik van de kale droogvallende eilandjes in Tusschenwater. Een recordaantal territoria in 2024. Dat geldt ook voor het aantal territoria visdief. En ook de visdief broedt op de eilandjes in met name Tusschenwater-West.

5.4.3 DE EENDEN VAN TUSSCHENWATER

Er waren opmerkelijk veel eenden in Tusschenwater dit jaar. Hieronder staan van een aantal soorten de details.

Krakeend (*Mareca strepera*)

Aantal territoria in 2024: 125

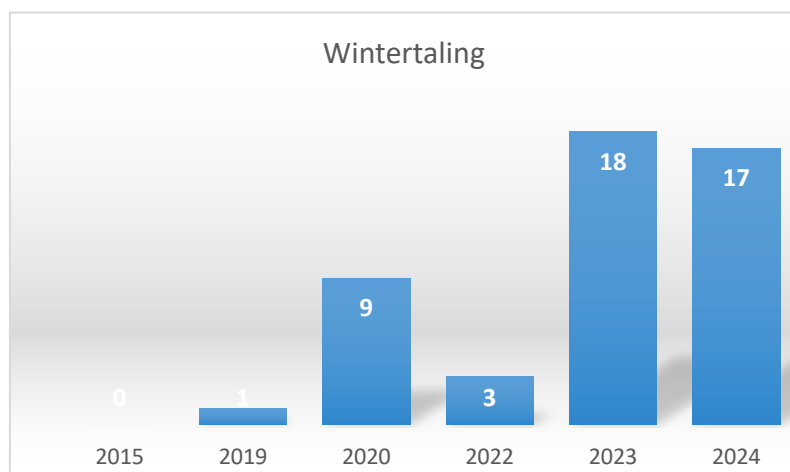

De krakeend doet het landelijk goed, maar in Tusschenwater wel heel erg goed. Dat er 125 territoria zijn vastgesteld op een relatief kleine oppervlakte is bijzonder te noemen.

Thijsse schreef in 1929 nog dat de krakeend zeldzaam was, als broedvogel en als trekvogel. Maar de soort heeft zich in de twintigste eeuw enorm uitgebreid. Landelijk hebben we het nu over aantallen van 26000 tot 32000 broedparen (cijfers tot 2020). Op veel plekken in Nederland en ook in Tusschenwater zijn er meer krakeenden dan wilde eenden.

Wintertaling (*Anas crecca*)

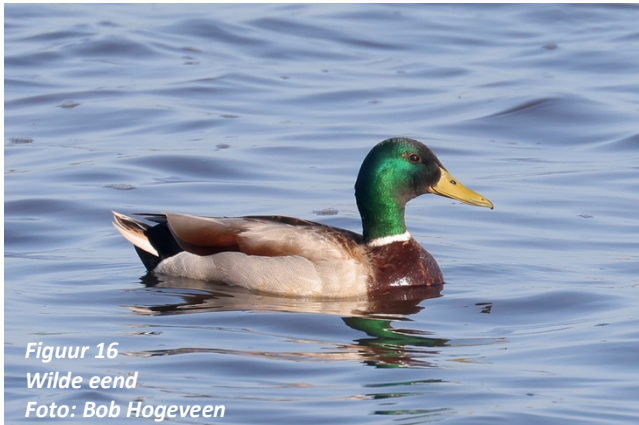
Aantal territoria in 2024: 17

De wintertaling staat op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten. De aantallen wintertalingen in ons land verschillen sterk per jaar, afhankelijk van verschillende factoren. Hetzelfde beeld van fluctuerende aantallen territoria per jaar zien we ook in Tusschenwater. De grootste aantallen treffen we aan in het westelijk gedeelte van Tusschenwater.

Wilde eend (*Anas platyrhynchos*)

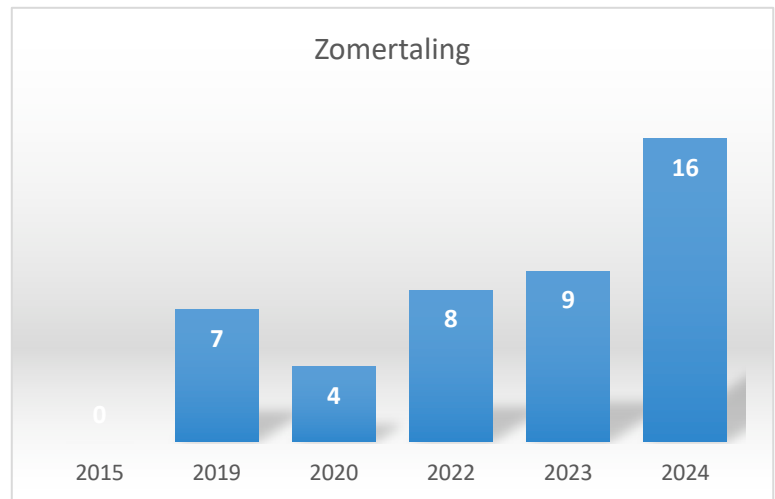
Aantal territoria in 2024: 91

Een landelijke trend die van 2020 tot 2023 ook terug te vinden was in Tusschenwater, is die van de afname van de wilde eend. Dit jaar was er toch weer een flinke toename van 52 naar 91 territoria. Hopelijk zal deze trend zich doorzetten.

Zomertaling (*Anas querquedula*)

Aantal territoria in 2024: 16

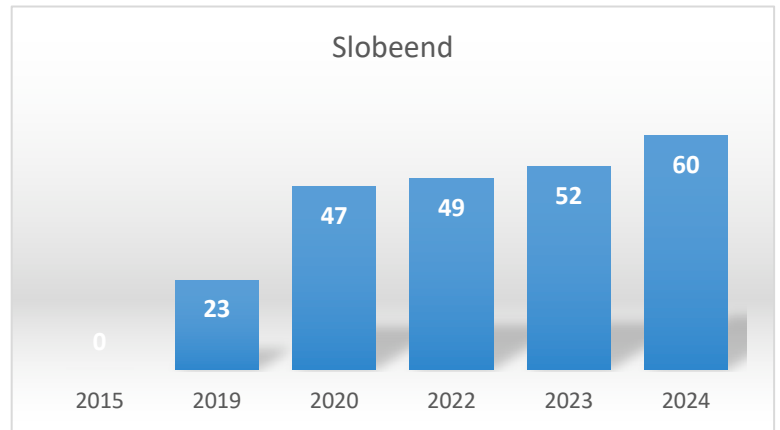
Er waren opvallend veel zomertalingen in Tusschenwater dit jaar, terwijl ook deze eend op de Rode Lijst staat. Info Vogelbescherming:

“Het gaat niet goed met de Nederlandse zomertalingen. Het aantal is de laatste jaren zo gedaald dat de soort op de Rode Lijst van bedreigde vogelsoorten is beland. Ten opzichte van begin jaren zestig is de stand met zo'n 85% afgenomen. Toen was het een algemeen voorkomende vogel. Ook in andere landen zet deze afname door.”

Hopelijk kunnen we stijgende trend in Tusschenwater vasthouden.

Slobeend (Spatula clypeata)

Aantal 2024: 60

De slobeend vertoont een gestage groei in aantal territoria in Tusschenwater vanaf 2019 tot nu.

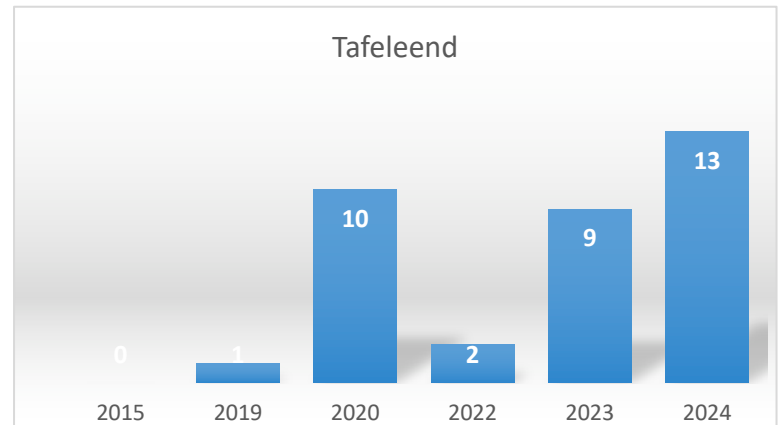
Informatie van de site van de Vogelbescherming:

“De aantallen ‘slobbers’ zijn sinds de jaren begin jaren zestig als broedvogel met 25% tot 50% afgenomen. Weliswaar minder drastisch dan die van de zomertaling, die met meer dan 85% zijn afgenomen, maar toch ernstig genoeg om op de Rode Lijst van broedvogels te belanden. De trend is nog steeds dalend.”

Het lijkt erop dat we in Tusschenwater een uitzondering vormen wat het aantal broedparen slobeend betreft.

Tafeleend (Aythya ferina)

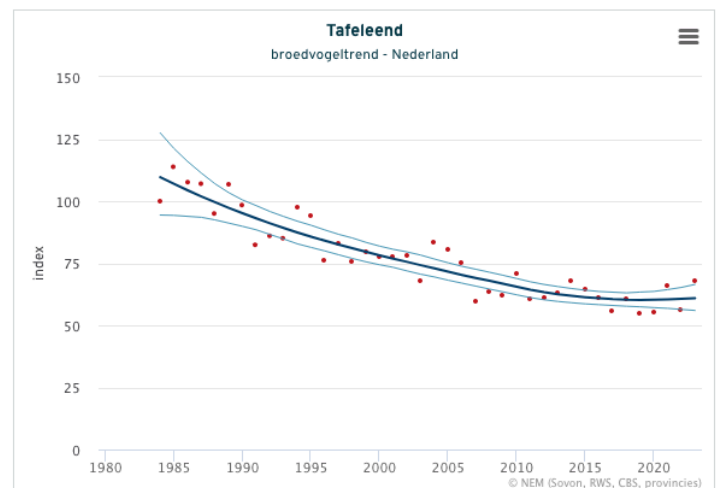
Aantal territoria in 2024: 13

Ook de tafeleend staat op de Rode Lijst.

Het landelijk beeld van het aantal tafeleenden is in de hiernaast staande grafiek weergegeven. Vanaf 1990 is er een significante afname te zien en de laatste 12 jaar is het redelijk stabiel.

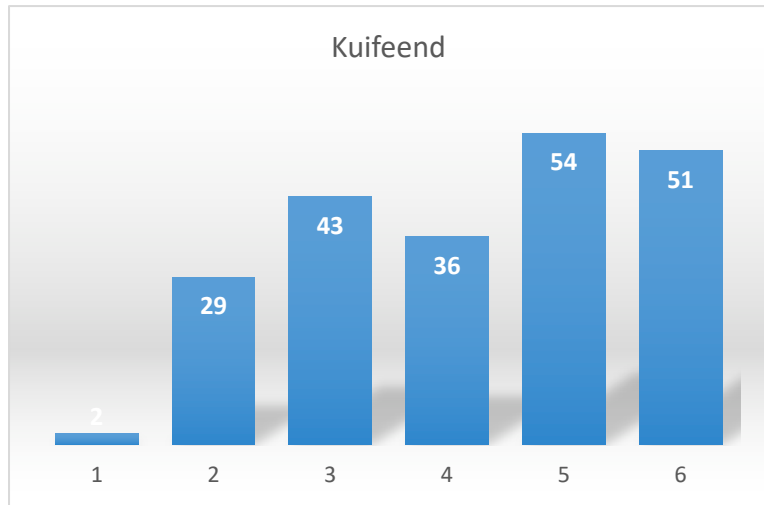
In Tusschenwater zien we daarentegen een lichte stijging.

Gegevens van sovon.nl

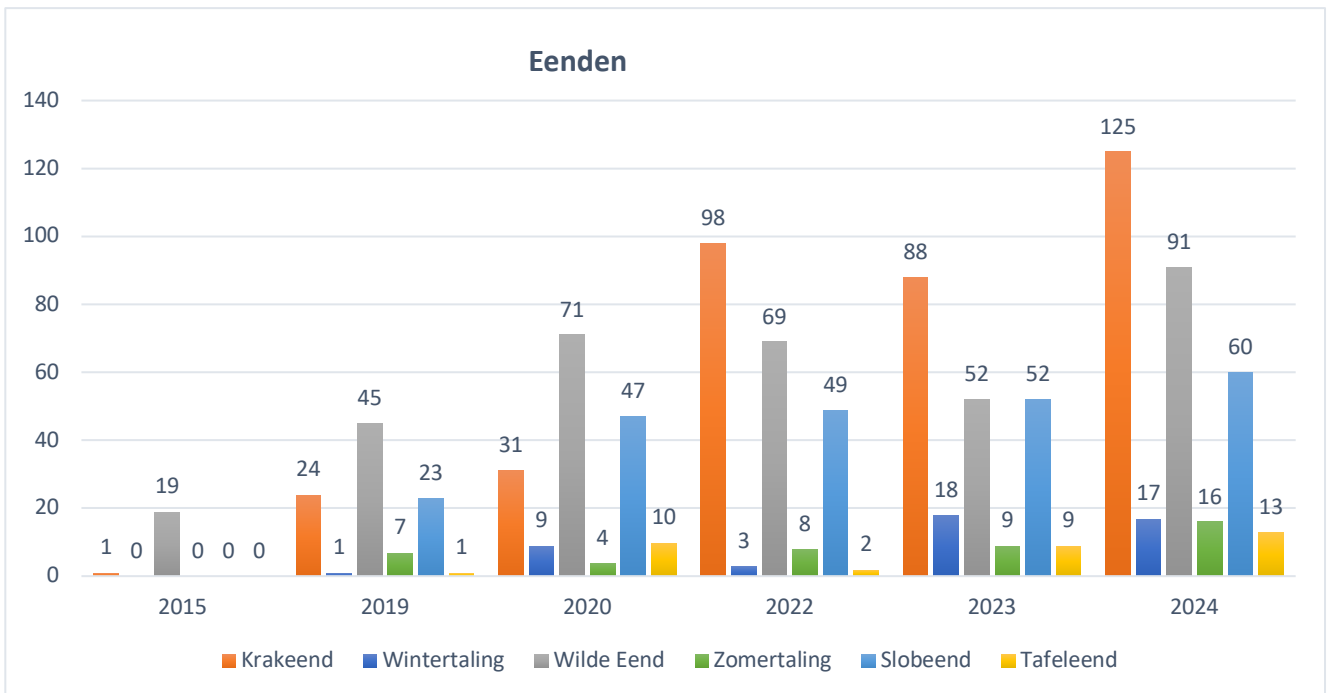
Kuifeend (*Aythya fuligula*)

Aantal territoria in 2024: 51

Er zijn prachtige aantallen kuifeenden waargenomen in Tusschenwater. Dit past in het landelijke beeld dat de algemene populatietrend van de broedvogel stabiel is.

In onderstaande grafiek staan de aantallen territoria van de zes teljaren van de meest voorkomende eenden van Tusschenwater in één grafiek.

5.5 OVERIGE SOORTEN EN PASSANTEN

Tijdens de broedvogeltellingen zijn diverse soorten waargenomen die er tijdelijk zaten of in ieder geval geen territorium hadden (zie tabel 5). Erg leuk waren waarnemingen van zwarte wouw, poelruiter en velduil. Buiten de tellingen om is het gebied tijdens het broedseizoen ook veelvuldig bezocht. Tabel 5 laat eveneens alle soorten buiten de telrondes om zien. Uiteindelijk gaat het hier om 62 soorten. Samen met de 67 broedvogels gaat het in de periode van 16 maart – 5 juni 2024 om 129 soorten vogels.

Tabel 5 Soorten zonder territorium tijdens en buiten de tellingen in de periode van 16 maart – 5 juni 2024.

Wetenschappelijk naam	Nederlandse naam	Tijdens tellingen
Phalacrocorax carbo	aalscholver	x
Ardea ibis	koereiger	
Ardea alba	grote zilverreiger	x
Ardea cinerea	blauwe reiger	x
Ciconia ciconia	ooievaar	x
Cygnus atratus	zwarte zwaan	x
Anser brachyrhynchus	kleine rietgans	
Anser albifrons	kolgans	x
Branta bernicla	rotgans	
Aix galericulata	mandarijneend	
Mareca penelope	smient	x
Anas acuta	pijlstaart	x
Bucephala clangula	brilduiker	x
Mergellus albellus	nonnetje	x
Pernis apivorus	wespendief	
Milvus migrans	zwarte wouw	
Milvus milvus	rode wouw	
Haliaeetus albicilla	zeearend	x
Circus cyaneus	blauwe kiekendief	
Astur gentilis	havik	x
Accipiter nisus	sperwer	x
Pandion haliaetus	visarend	x
Falco tinnunculus	torenavalk	x
Falco subbuteo	boomvalk	
Falco peregrinus	slechtvalk	x
Grus grus	kraanvogel	
Charadrius hiaticula	bontbekplevier	x
Pluvialis apricaria	goudplevier	
Calidris temminckii	temmincks strandloper	x
Calidris alpina	bonte strandloper	
Calidris pugnax	kemphaan	x
Gallinago gallinago	watersnip	x
Numenius phaeopus	regenwulp	x
Tringa erythropus	zwarte ruiter	x
Tringa stagnatilis	poelruiter	x
Tringa nebularia	groenpootruiter	x

Wetenschappelijk naam	Nederlandse naam	Tijdens tellingen
<i>Tringa ochropus</i>	witgat	x
<i>Tringa glareola</i>	bosruiter	x
<i>Actitis hypoleucos</i>	oeverloper	x
<i>Ichthyaetus melanocephalus</i>	zwartkopmeeuw	x
<i>Hydrocoloeus minutus</i>	dwergmeeuw	x
<i>Larus fuscus</i>	kleine mantelmeeuw	x
<i>Larus argentatus</i>	zilvermeeuw	
<i>Larus cachinnans</i>	pontische meeuw	x
<i>Larus marinus</i>	grote mantelmeeuw	
<i>Chlidonias hybrida</i>	witwangstern	x
<i>Chlidonias niger</i>	zwarte stern	x
<i>Asio otus</i>	ransuil	
<i>Asio flammeus</i>	velduil	
<i>Apus apus</i>	gierzwaluw	x
<i>Dendrocopos major</i>	grote bonte specht	
<i>Delichon urbicum</i>	huiszwaluw	x
<i>Anthus spinoletta</i>	waterpieper	
<i>Motacilla flava thunbergi</i>	noordse kwikstaart	
<i>Saxicola rubetra</i>	paapje	x
<i>Oenanthe oenanthe</i>	tapuit	x
<i>Phylloscopus trochilus</i>	fitis	
<i>Muscicapa striata</i>	grauwe vliegenvanger	
<i>Coloeus monedula</i>	kauw	
<i>Corvus frugilegus</i>	roek	x
<i>Corvus corax</i>	raaf	
<i>Emberiza citrinella</i>	geelgors	

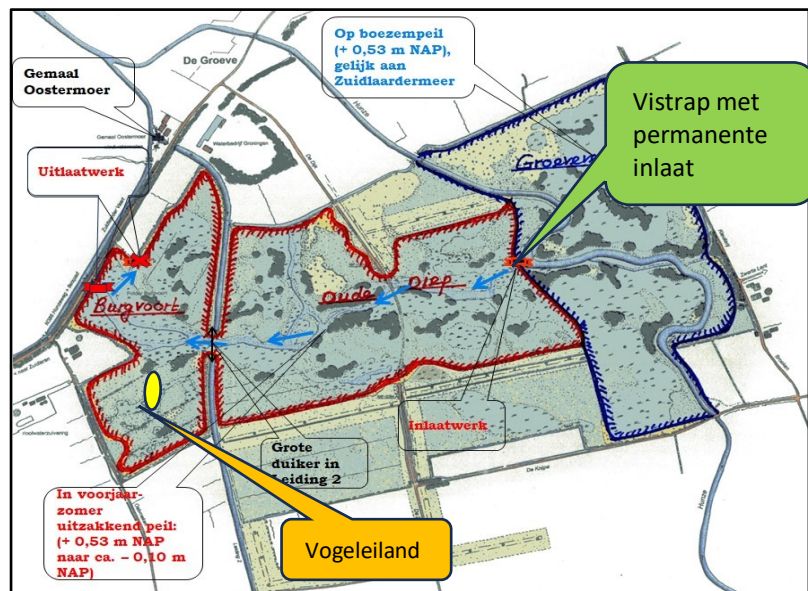
Figuur 12 Tussenwater bij opkomende zon.

Een bijzondere strook binnen het gebied Burgvoort in Tusschenwater-West vormt het zogenaamde 'vogeleiland'.

Ieder voorjaar kijken de vogelaars van Tusschenwater uit naar het moment dat bij dalende waterstand de contouren van het eiland zichtbaar worden en de eerste broedvogels zich op het eiland verzamelen. Als de waterstand zo'n 15 cm gedaald is ontstaat hier een langwerpige en smalle slikzone die een (beginnende) aantrekkingskracht heeft op allerlei steltlopers, sterns en meeuwen. Wie goed kijkt kan op bijgaande foto zien dat in deze fase van eilandvorming het al 'dringen geblazen' is voor de visdiefjes en kluten, vogels die zich

Figuur 22
Overzicht natuurgebied Tusschenwater bestaande uit drie omdijkte hydrologische deelgebieden (Burgvoort, Oude Diep en Groeveveld) met aangehouden waterpeilen en belangrijkste waterstaatswerken en aanliggend natuurgebied. In het zuidelijke deel van deelgebied Burgvoort ligt het vogeleiland.

als eerste melden voor een broedplaats op het eiland.

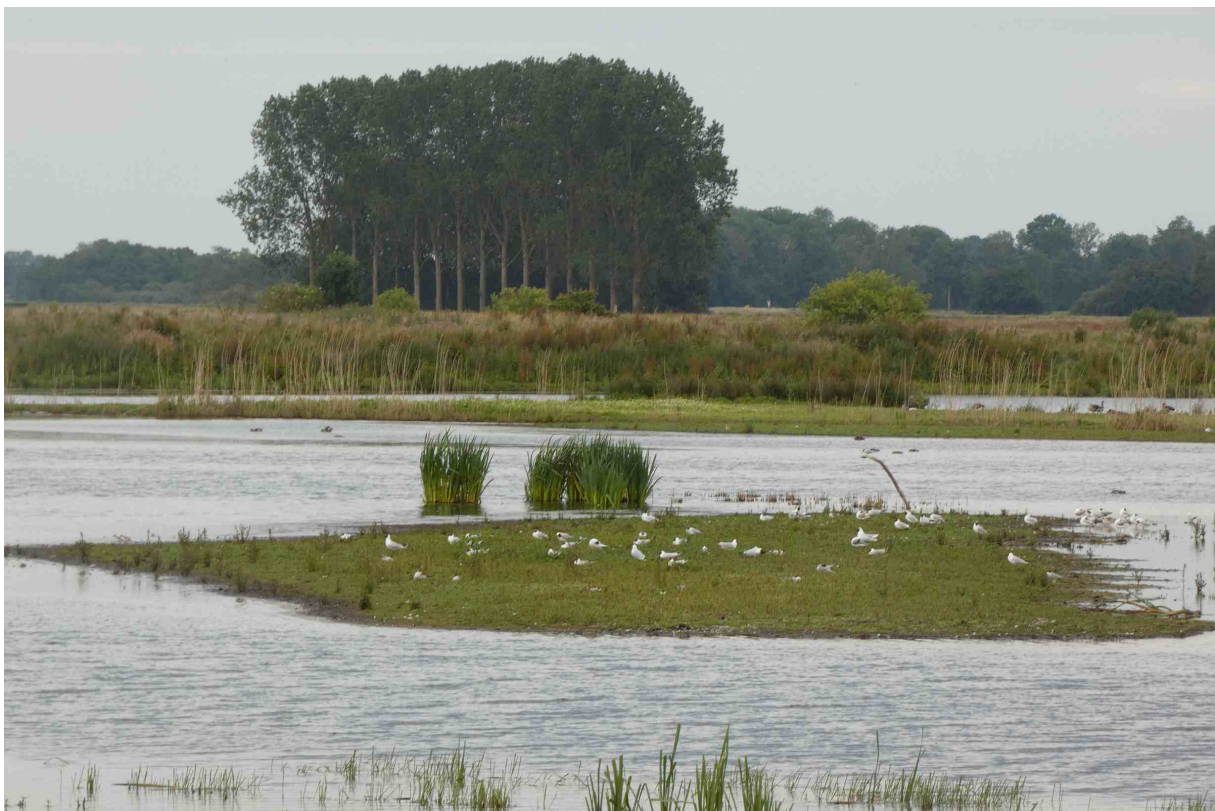
Bij verdere daling van de waterstand (zo rond NAP + 0,30 m) wordt het eiland wat groter, maar blijft langwerpig en smal van vorm. Midden op het eiland vormen zich bij deze waterstand drogere zones waar de golfslag (bij harde wind) minder vat op heeft.

Dit jaar bleef de waterstand hoog m.n. door de vele neerslag in combinatie met de inlaat bij de vistrap. Medio mei hadden evenwel vele kokmeeuwen en visdiefjes, alsmede meerdere steltkluten, kluten en kleine plevieren een broedplaats gevonden op de smalle eilandstrook. Het was dringen geblazen! In totaal zijn in die tijd op het eiland 47 broedpaartjes geteld, waarvan 15 kokmeeuwen, 20 visdiefjes, 4 steltkluten, 7 kluten en 1 kleine plevier. En dat allemaal op een oppervlakte van amper 60 m².

De situatie van het vogeleiland was echter kritiek. Door de regenval ging de waterstand op een gegeven moment weer stijgen, waarbij de nesten van langs de vloedlijn broedende steltlopers het meeste gevaar liepen. De vogelaars van Tussenwater sloegen alarm en vroegen het waterschap om meer water uit te laten. En zo geschiedde, zodat de meeste nesten behouden bleven.

Eenzijds vormen hoge waterstanden een risico voor de broedende vogels, maar anderzijds zijn zij ook beschermd tegen predatoren. De watervlakte tussen het eiland en de oevers langs de kade is zodanig breed en diep dat vossen weinig trek hebben om hier op jacht te gaan. Evenwel bij verder dalende waterstand (rond NAP + 0,15 m) valt het tussenliggende gebied ook droog en wordt het eiland een schiereiland, kwetsbaar voor predatoren. Gelukkig komt deze situatie pas in de zomer voor, wanneer de meeste kuikens van de vogels al bijna volwassen zijn.

Het vroege voorjaar blijft echter een spannende tijd, waarbij het waterbeheer van het gebied speciale aandacht vraagt om het broeden van deze bijzondere vogelpopulatie te doen slagen.

Figuur 23
Vogeleiland medio mei bij waterstand rond NAP + 0,30 m.
Foto genomen in de lengterichting van het eiland.

7 DEELGEBIEDEN WEST, MIDDEN EN OOST: AANTALLEN EN OPVALLENDE FEITEN

7.1 AANTAL TERRITORIA PER DEELGEBIED

In onderstaande tabel zijn de resultaten van de 5 teljaren weergegeven, uitgesplitst per deelgebied. De resultaten van de nulmeting van 2015 zijn in deze tabel weggelaten.

Tabel 6 Aantal territoria per jaar per deelgebied. In **geel** de opmerkelijke soorten in de deelgebieden

Soort	West					Midden					Oost				
	2019	2020	2022	2023	2024	2019	2020	2022	2023	2024	2019	2020	2022	2023	2024
Dodaars	3	2			1									1	1
Fuut		1	6	8	7	1	1	3	3	3	3	5	2	4	2
Geoorde Fuut	1		13	5	1		1	2			3	6			
Lepelaar			2	8	11										
Knobbelzwaan	1	4	14	4	6	1	2	1	4	4	3	2	2	2	1
Kolgans						1	1								
Grauwe Gans	19	38	45	98	57	10	20	14	23	39	6	16	16	31	45
Parkgans		1								1					1
Grote Canadese Gans	3	2	3	2	1	1		2	1		3	2	2	3	2
Brandgans	3	4	29	37	18	1	1	2	1	6		5	2	3	3
Nijlgans	19	19	8	7	15	1	3	1	2	2	8	8	8	5	8
Bergeend	2		1	1		1	1	1			2	1	2	1	1
Smient								1							
Krakeend	6	8	75	53	65	4	8	12	19	42	14	15	11	16	18
Wintertaling	1	6	2	15	14		2		2	3		1	1	1	
Wilde Eend	28	23	32	17	40	6	13	9	14	19	11	35	28	21	32
Parkeend			2	1	1		1	1	1	1		2	2	1	3
Zomertaling	1	1	6	6	11		1	1	1	4	6	2	1	2	1
Slobeend	9	22	34	28	41	2	13	6	19	10	12	12	9	5	9
Tafeleend		4	2	9	12		2				1	4			1
Kuifeend	11	19	17	27	36	6	7	6	14	10	12	17	13	13	5
Bruine Kiekendief						1							1	1	1
Buizerd			1	1	2								1	1	1
Patrijs		1				1	1	1							
Kwartel	2	1	1	1	1	1		1		2					
Fazant		2		1	1	2	1		1	2		1	1	2	1
Waterral											1				
Waterhoen			1	2	6			1	1		1		1	3	1
Meerkoet	27	32	71	61	37	7	22	18	17	26	24	15	13	9	6
Scholekster	2		4	6	2	1		1	1	1	2	1	1	1	1
Steltkluit			12	23	5										
Kluit	4		3	2	10	2					5	1	8	2	3
Kleine Plevier	2	4	6	10	6	1	1	1	1	2	3	1			
Kievit	13	5	12	10	14	2	6	6	4	7	7	4	8	6	6
Kemphaan				2											
Watersnip		1													
Grutto			11	4	3	1	1	1	1	2	4	1	2	1	6
Wulp										1					
Tureluur	7	8	8	9	12	1	3	3	1	3	7	8	5	6	4
Zwartkopmeeuw												1			
Kokmeeuw		5	233	280	28						350	300			1

Soort	West					Midden					Oost				
	2019	2020	2022	2023	2024	2019	2020	2022	2023	2024	2019	2020	2022	2023	2024
Visdief			21	18	21		1			1	5	2	1	5	4
Holenduif					1										
Houtduif		2	1	3	1						1	1	1	1	1
Koekoek	1	1	1	1		1	1			1	1	1	2	2	
IJsvogel		1	1	1	1								1	1	
Groene Specht															
Grote Bonte Specht				1			1				1	1			
Veldleeuwerik	11	8	7	9	14	5	9	7	7	10	5	1	3	4	4
Oeverzwaluw	74	1						26		23					
Boerenzwaluw				1	2	1		1			1				
Graspieper	8	17	12	23	19	7	12	7	10	16	3	3	3	4	3
Gele Kwikstaart	10	13	10	13	17	3	8	6	5	7	6	5	4	5	1
Witte Kwikstaart	3	2	3	4	2	1	1	1	1		1	1	1		
Winterkoning	1	1		1							1	1	1	1	2
Blauwborst	2	4	1	2	7	3	7	5	4	6	1	2	3	3	2
Gekraagde Roodstaart												1			
Roodborsttapuit	3	4	1		8	4	5	3	3	2	2	2	1		
Merel				1									1	2	2
Zanglijster		1			1										
Sprinkhaanzanger											1		1	1	
Rietzanger	1	5	3	4	10		1	4	4	5	1	1	4	10	15
Bosrietzanger	3	3		7	13	3	1	4	3	12	4	2	3	5	2
Kleine Karekiet	1	7	2	6	6					4	2	4	7	6	3
Braamsluiper				1											
Grasmus	14	16	10	10	11	10	15	7	9	13	6	12	4	6	4
Tuinfluitier															
Zwartkop	1										1	2	1	3	
Tjiftjaf	1	1		1	1			1			2	1	2	2	
Fitis	3	4	4	1		3					4	1	2		
Pimpelmees	1		2		2		1								
Koolmees		2	2				1				2	1	2	1	1
Wielewaal															1
Boomkruiper		2													
Gaai											1				1
Zwarte Kraai			1	1	2								1	1	
Spreeuw		2	2	5	2										
Vink	1	4	1	1	2	1			1	1	1		2	3	
Putter		1	2	3	4	1	1	1	1	1	4	1	2		
Kneu		3			4		1	1	1	1	1	1	1		
Geelgors						1	1				1				
Rietgors	6	12	10	16	22	5	6	7	6	13	4	8	7	8	6
Totalen															
Aantal soorten	40	49	50	56	54	38	41	39	34	38	40	53	45	49	50
Aantal territoria	309	330	751	872	637	104	185	176	186	306	536	528	194	216	229

7.2 OPMERKELIJKE FEITEN IN SOORTEN EN AANTALLEN PER DEELGEBIED

Dat er verschillen zijn in soorten en aantallen territoria per deelgebied is voor een groot deel te verklaren uit de wijze waarop de verschillende deelgebieden zijn ingericht.

Tusschenwater-Oost of ook wel Groeveveld genoemd in de inrichtingsschets, ligt ten oosten van de inlaat en ligt dus het gehele jaar op boezempeil. De Hunze stroomt, niet zichtbaar voor het oog, door dit gebied en dat betekent dus dat er vrijwel geen fluctuatie is in het waterpeil.

Tusschenwater-Midden kent net als Tusschenwater-West wel een dynamisch waterpeil. Het verschil tussen deze twee telgebieden is dat in West bij lage waterstanden meer en grotere eilandjes droog komen te liggen.

Uit tabel 6 kunnen de volgende conclusies getrokken worden:

- De kokmeeuwen kwamen de eerste twee jaren na de inrichting in groten getale broeden op een eiland in Oost. Op het moment dat het eiland begroeid raakt, verdwijnen de kokmeeuwen.
- Wanneer het waterpeil zoals dit jaar te lang te hoog blijft staan, verdwijnen de kokmeeuwen uit Tusschenwater.
- De pioniervogels en steltlopers als kleine plevier, kluut, steltkluut en visdiefjes broeden hoofdzakelijk in West. Met name droogvallende kale platen met het juiste waterstandsregiem zijn van essentieel belang voor pioniervogels en steltlopers. Als de waterstand te hoog blijft in het voorjaar (bijna op boezempeil dit jaar), dan heeft dat grote invloed op deze vogels.
- Het dichte (groene)wilgenstruweel in combinatie met de afstervende elzen omringd door water lijkt een prima biotoop te zijn voor de broedende lepelaars. Ook voor de lepelaars lijkt blijvend oppervlaktewater (vossen!), maar wel op een lager peil (groenblijvende wilgen) van belang voor de kolonie.
- Ook de meeste eendensoorten broeden hoofdzakelijk in West en Midden.
- Rietvogels zoals bijvoorbeeld de rietzanger en kleine karekiet voelen zich juist meer thuis in Oost.

- Dekker G. (2019). Broedvogelinventarisatie Tusschenwater 2019
- Bremer van den L. (2017). Sovon-Nieuws jaargang 30 (2017) nr. 2
- Wijnhold M., Blaauw R., Reinink W., Speelman B. en Oosterhuis R. (2023). Broedvogels in De Onlanden in 2023. Stichting Natuurbelang De Onlanden, Roderwolde, rapport 2024/01.
- Schoppers E. (2023). Broedvogelinventarisatie Tusschenwater 2023
- Rus JS. (2024). Natuurlijk Zuidlaren editie najaar 2024, Vogeleiland